

BARNKONVENTIONEN

FN:s konvention om barnets rättigheter, eller barnkonventionen som den också kallas, antogs 1989. Barnkonventionen innehåller rättigheter som varje barn ska ha och gäller alla upp till 18 år som bor eller vistas i ett land. I barnkonventionen kallas alltså både barn och unga för barn.

Sverige måste göra sitt allra bästa för att det som står i barnkonventionen ska bli verklighet. Till exempel måste Sveriges egna lagar och regler stämma överens med rättigheterna i konventionen. Sverige ska se till att barns rättigheter inte glöms bort utan respekteras överallt i samhället, varje dag. Regeringen ska också se till att både barn och vuxna får reda på vilka rättigheter barn har.

Rättigheterna står i olika stycken som kallas för artiklar. Det finns 54 artiklar i barnkonventionen och 41 av dem handlar om rättigheter. Resten av artiklarna handlar om hur länderna ska arbeta med barnkonventionen.

Artiklarna 2, 3, 6 och 12 kallas för barnkonventionens grundprinciper. Dessa hjälper dig att förstå de andra artiklarna. Alla artiklar i barnkonventionen hänger ihop.

För mitt bästa

Vi har skrivit om och förkortat artiklarna lite på denna affisch för att texten ska vara lättare att förstå. Vi har också sorterat artiklarna i 10 områden så att du ser vad de framför allt handlar om.

Ja jag tänker som jag vill!

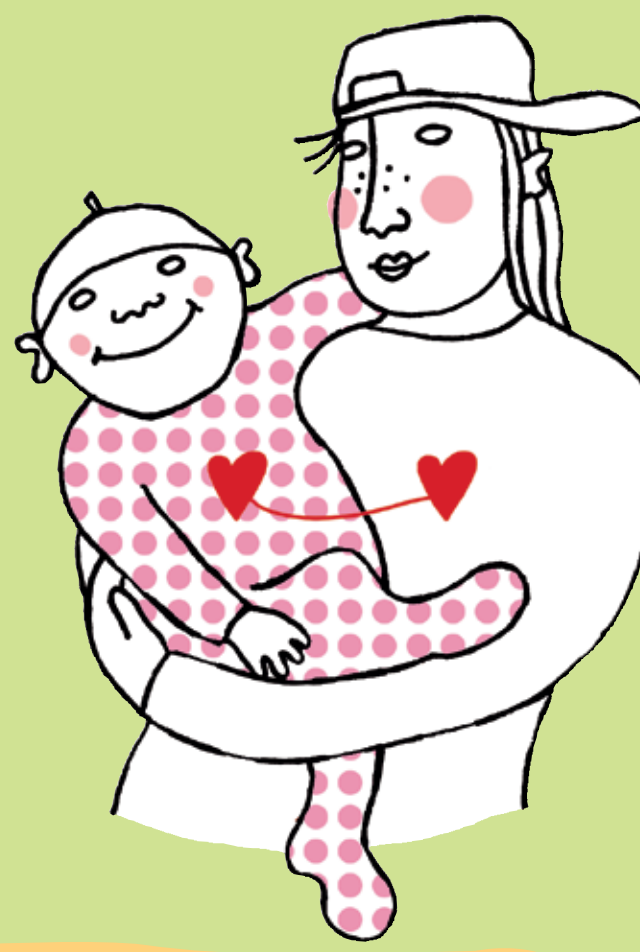

INFLYTANDE

- Du har rätt att uttrycka dina åsikter i alla frågor som rör dig. Vuxna ska lyssna och ta hänsyn till dina åsikter. När en myndighet eller domstol hanterar eller beslutar i en fråga som rör dig ska du få möjlighet att komma till tals.
- Du har yttrandefrihet. Det betyder att du har rätt att söka efter, ta emot och sprida information och tankar.
- Du har rätt att tänka och tycka vad du vill. Du har rätt att följa din övertygelse och att ha vilken religion du vill. Dina föräldrar får vägleda dig, men aldrig bestämma över dina tankar.
- Du har rätt att vara medlem i föreningar och att välja att gå ur föreningar. Du får också delta i möten så länge de är fredliga.

IDENTITET

- Du har rätt att få ett namn och att vara medborgare i ett land. Du har också rätt att så långt det är möjligt få veta vilka dina föräldrar är och att bli väl omhändertagen av dem.
- Du har rätt till din identitet. I identiteten ingår ditt medborgarskap i ditt land, ditt namn och dina släktförhållanden. Om du har berövats din identitet, ska du få hjälp att ta reda på den.

FAMILJ

- Dina föräldrar har ansvar för dig. De ska ge dig råd och vägleda dig när du gör sådant som barnkonventionen ger dig rätt till.
- Ingen får skilja dig från dina föräldrar, utom när det är nödvändigt för ditt eget bästa. Det kan till exempel vara nödvändigt om dina föräldrar inte tar hand om dig på ett bra sätt. Du har rätt att få träffa båda dina föräldrar, om det inte är dåligt för dig.
- Om du och dina föräldrar vill återförenas, efter att ha varit skilda åt, ska ni kunna söka hjälp och så långt det är möjligt få hjälp i landet där du bor. Om dina föräldrar bor i olika länder och ni vill träffas ska ni få hjälp med det av landet där du bor.
- Dina föräldrar har gemensamt ansvar för din uppfostran och utveckling. De ska tänka på vad som är bäst för dig. Om dina föräldrar behöver stöd ska samhället se till att det finns stöd att få, till exempel vård och förskola.
- Om du inte kan vara kvar i din familj har du rätt att få särskild vård och hjälp. Du har rätt att tas om hand på ett sätt som är bra för dig.
- De länder som tillåter adoption ska se till att adoptionen går rätt till och att du som adopteras får det bra. Länderna ska alltid utgå från vad som är bäst för dig.

LIKA VÄRDE

- Barnkonventionen ger dig och alla andra barn samma rättigheter och lika värde. Ingen får diskriminera dig. Det betyder att ingen får behandla dig sämre än någon annan. Du får inte heller diskrimineras eller bestraffas för något som dina föräldrar är eller gör.
- Du som har en funktionsnedsättning har rätt till ett bra liv. Precis som alla andra ska du kunna känna stolthet och självförtroende. Du ska kunna delta aktivt i samhället. Du har rätt till särskild omvårdnad och till extra stöd.
- Du som tillhör en minoritetsgrupp eller urbefolkning har rätt till det språk, den kultur och den religion som du delar utövar tillsammans med de andra i din grupp.

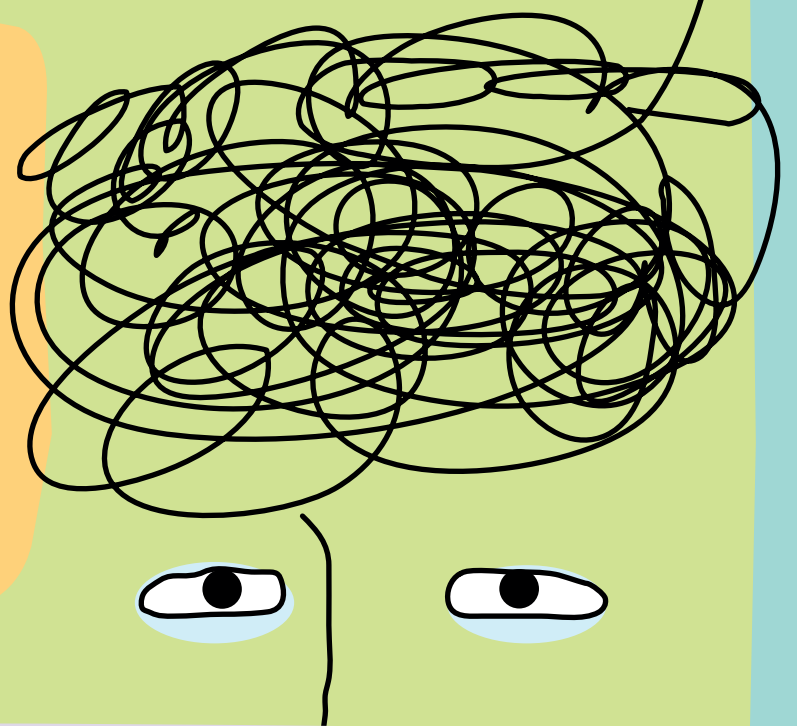

INFORMATION

- Du har rätt att få veta vad som händer i ditt land och i världen, på ett sätt som du förstår, till exempel genom tidningar och tv. Den information du får ska hjälpa dig att utvecklas och att leva ett hälsosamt liv.

UTBILDNING

- Du har rätt till utbildning. Du ska få gå i grundskolan och den ska vara gratis.
- I skolan ska du få utvecklas på alla sätt och förberedas för ett ansvarsfullt liv i ett fritt samhälle. Du ska också lära dig att respektera de mänskliga fri- och rättigheterna, dina föräldrar, din egen och andras kultur samt naturen.

LEK, FRITID, KULTUR OCH VILA

- Du har rätt till fritid, lek och vila. Du har rätt att delta i kulturella och konstnärliga aktiviteter.

MÅ BRA

- När vuxna fattar beslut som rör barn ska de se till "barnets bästa". Det betyder att de vuxna alltid ska tänka på vad som är bra för dig och hur beslutet kommer att påverka dig. Du ska få det skydd och den omvårdnad du behöver. Det är lika viktigt att vuxna tänker på "barnets bästa" när beslutet rör många barn.
- Du har rätt att leva och utvecklas. Ditt land ska göra allt det kan för att du ska kunna göra det.
- Du som kommer som flykting, ensam eller tillsammans med någon annan, har rätt att få skydd och hjälp. Du ska också få hjälp att återförenas med din familj.
- Du har rätt att vara så frisk som möjligt. Om du blir sjuk har du rätt till sjukvård och träning så att du blir frisk. Du har också rätt att skyddas mot traditionella sedvänjor som kan vara skadliga.
- Om du har tagits om hand för att skyddas eller vårdas har du rätt att få behandlingen kontrollerad så att allt som gäller dig går rätt till.
- Du har rätt till social trygghet. Om det behövs ska samhället hjälpa till så att du får bostad, mat och kläder.
- Du har rätt att leva på ett sätt som ger dig möjlighet att utvecklas fysiskt, psykiskt, andligt, moraliskt och socialt. Dina föräldrar har huvudansvaret för detta, men om de behöver stöd ska de få det.
- Om du har utsatts för någon form av vanvård, utnyttjande eller övergrepp har du rätt att få hjälp att må bra igen. Det gäller även om du har utsatts för tortyr eller någon annan form av grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning, eller om du har varit med i krig.

SKYDD

- Du får inte föras till ett annat land utan båda dina föräldrars tillstånd.
- Du har rätt att skyddas från olagliga intrång i ditt privatliv. Det gäller i hemmet eller där du bor och vistas. Ingen får till exempel läsa dina brev eller dagböcker utan lov. Det gäller också i alla andra situationer då information om dig hanteras. Ingen får heller skada din heder eller ditt rykte. Lagen ska ge dig starkt skydd mot alla sådana intrång.
- Du har rätt till skydd mot alla former av fysiskt eller psykiskt våld, vanvård, misshandel, övergrepp eller annat utnyttjande.
- Du ska skyddas från att utföra arbete som kan vara skadligt för dig, som hindrar dig från att gå i skolan eller från att utvecklas på annat sätt. Du får inte heller utnyttjas ekonomiskt, till exempel att någon annan tjänar pengar på ditt arbete utan att du själv får betalt.
- Det är ländernas ansvar att skydda dig mot narkotika och andra droger. Länderna ska se till att du inte utnyttjas vid tillverkning eller försäljning av droger.
- Du har rätt till skydd mot alla former av sexuellt utnyttjande och sexuella övergrepp. Du ska till exempel skyddas mot att utnyttjas i prostitution och pornografi.
- Du får inte föras bort eller säljas. Ditt land ska se till att det inte sker.
- Du har rätt till skydd mot alla former av utnyttjande som kan skada dig.
- Du får inte utsättas för tortyr eller annan grym behandling. Du får inte heller dömas till dödsstraff eller livstids fängelse. Om du grips, fängslas eller blir instängd mot din vilja måste det vara en sista utväg och för en så kort tid som möjligt. Du ska hela tiden behandlas med respekt och du har rätt att inte bli placerad bland vuxna. Du har rätt till kontakt med din familj under tiden som du är fängslad och ditt fall ska behandlas snabbt. Dina rättigheter i barnkonventionen gäller även om du är instängd mot din vilja.
- Om du är under 15 år ska du skyddas från att delta i krig. Om du har drabbats av ett krig ska du få det skydd och den vård du behöver.
- Om du misstänks för ett brott, eller om det visar sig att du är skyldig till ett brott, ska du behandlas med respekt och värdighet. Myndigheter och institutioner som du kommer i kontakt med under rättsprocessen ska vara anpassade för dig. Du har rätt att få hjälp av en person som kan juridik. Ditt ärende ska behandlas så snabbt det går. Ingen får tvinga dig att berätta vad du vet eller att erkänna något du inte har gjort.

OM BARNKONVENTIONEN

- Barnkonventionen gäller dig som är under 18 år. I barnkonventionen kallas både barn och unga för "barn".
- Alla länder ska göra allt de kan för att genomföra rättigheterna i barnkonventionen. Det betyder att de alltid ska försöka följa det som står i barnkonventionen.
- Om lagar och regler i ditt land redan ger dig fler eller bättre rättigheter än de som står här i barnkonventionen, ska landets lagar och regler gälla.
- Ditt land har ansvar för att se till att både barn och vuxna känner till vad som står i barnkonventionen.

Om Barnombudsmannen

I Sverige har alla barn och unga under 18 år en ombudsman. Personen barnombudsmannen utses av regeringen och är chef för en statlig myndighet som heter Barnombudsmannen.

Hos Barnombudsmannen arbetar ungefär 25 personer med barns och ungas rättigheter. Vi undersöker hur barnkonventionen fungerar i samhället, informerar om den och kommer med förslag på hur lagar och regler i Sverige bör ändras för att stämma överens med barnkonventionen.

Barnombudsmannen har kontakt med barn och unga och tar

reda på vad de tycker i olika frågor. Den kunskap vi får om hur barn och unga upplever sin vardag förs vidare till de som bestämmer i kommuner, landsting och myndigheter men även till regering och riksdag.

Barnombudsmannen ska:

- Företräda barn och unga.
- Driva på genomförandet av barnkonventionen.
- Bevaka efterlevnaden av barnkonventionen.
- Informera och skapa debatt.
- Sammanställa kunskap om barns och ungas livsvillkor.
- Bedriva internationella kunskapsutbyten kring barnkonventionen.

Barnombudsmannen
Postadress: Box 22106, 104 22 Stockholm
Besöksadress: Norr Mälarsstrand 10
Telefon: 08-692 29 50
Telefon för dig under 18 år: 020-23 10 10
E-post: info@barnombudsmannen.se
Webbplats: www.barnombudsmannen.se
ISBN: 978-91-87448-72-0

Malle eller mustasch. Du räknas som barn upp till 18 år.

